

מראי מקומות - יומא

ע:

הקשה החכמת אדם (סוף הל' אבלות מצבת משה, בשאלה ג'), שלפי דעה זו שזהו האיל האמור בחומש הפקודים, מדוע כפלה תורה להזכיר כאן את האיל יותר משאר מוספין. ותירץ על פי דברי הגר"א שהביא המדרש שאהרן הכהן יכל היה להכנס בכל שעה שירצה, אלא שצריך לעשות ככל הסדר של יום הכיפורים. ובזה ביאר מה שהוצאת הכף ומחתה נכתבה שלא על הסדר, שדוקא ביום הכיפורים, שיש הלכה למשה מסיני לעשות חמש טבילות, בזה צריך לעשות הוצאת כף ומחתה בזה הסדר, אבל בשאר ימות השנה, שאין דין של חמש טבילות, צריך לעשות הסדר כפי שנכתב. וכתב החכמת אדם שלפי זה מובן כפילות התורה, שבאה לומר שדין איל זה אינו מדין יום הכיפורים כמו המוספין, אלא הוא חלק מסדר היום שצריך אהרן לעשות כל זמן שנכנס לקדש הקדשים, ואף אם יכנס בשאר ימות השנה צריך להביא איל זה, אבל שאר קרבנות מוסף קרבים רק ביום הכיפורים, ולכן לא כפלה תורה אלא את שעיר החטאת. ועל דרך זה יש לומר גם לשיטת הרמב"ן (ויקרא ט"ז, כ"ג) שאינו סובר כהגר"א, ולדעתו לא מצינו היתר להכנס בשאר ימות השנה, מכל מקום יש ליישב על פי דעת הרמב"ן (שם כ"ג, ב') שלא הקריבו מוספין במדבר, שלכך נכפל באחרי מות, לומר שאיל זה צריך להקריב אף ששאר מוספין לא הקריבו [מרי' יעקב נקריץ נ"י].

א. שנאמר שעיר עזים אחד לחטאת מלבד חטאת הכפורים ברש"י בסוף עמוד א' מבואר שגרס הפסוק 'ושעיר חטאת אחד מלבד חטאת הכפורים' ויעויין בהגהות הב"ח, וכן כתב הריטב"א, וביאר ש'מלבד חטאת הכפורים' מיותר הוא, שהרי אין צורך להשמיענו שהם שני שעירים, שהרי פשוט הוא שהשעיר שבפרשת אחרי נעשה בפנים, והשעיר שבפרשת פנחס נעשה בחוץ.

ב. מאי טעמא דרבי אליעזר וכו'

כתב השפת אמת (ע"א) שמחלוקתם תלויה בדין תדיר ומקודש איזה מהן קודם, שהרי עבודת היום מקודשת יותר שנכנס עמו לפני ולפנים, ולרבי אליעזר מקודש קודם, ורק אחר כך הקריבו המוספין, ולרבי עקיבא תדיר קודם.

ג. ההוא מיבעי ליה על מה שזה מכפר זה מכפר

פירש המאירי, ששניהם באים לכפר על טומאת מקדש וקדשיו, זה בידיעה בתחלה ולא בסוף, וזה בידיעה בסוף ולא בתחלה. ובשיטת רבי עקיבא ביאר השיח יצחק, שסובר כרבי מאיר בריש פ"ק דשבועות שכל השעירים כפרתן שוה, או שמכך שלא נכתב עם חטאת הכפורים, שומעים מזה את שני הדברים, עיין שם עוד.

ד. איל אחד האמור כאן הוא האמור בחומש הפקודים